

LLIBRET
DE LA
FALLA
DE
BENIMACLET

maclet 79

ANY 1943

Autor: Carles Salvadori

ANTIGUA CASA POLIT

Merendero de MANUEL POLO

SE SIRVEN PAELLAS
MERIENDAS - BOCADILLOS

Vinos finos de mesa y generosos-Grandioso stant de licores de todas marcas - Vermuts y Aperitivos, precios como nadie - Servicio esmerado, local al aire libre y de gran comodidad

La Cadena-Grao

Antigua casa "el Polit"

Casa "El Famós"

VICENTE NAVARRO

GRAN SURTIDO EN VINOS DE MESA

La casa que más vende,
más económico y mejor

No equivocarse

"El Famós"

Calle Valencia, 17

BENIMACLET

J. Arqués Blanes

COMPOSTURA
GRABADOS

José Antonio, 14, 3.^a
(Junto Cinema IDEAL)

BENIMACLET

Pepita Esteve

PELUQUERIA
DE SEÑORAS

Calle 82 del Plano, 3, 1.^a

BENIMACLET

Vicenta Aragó

Paquetería - Mercería - Géneros
de Punto - Perfumería - Lanas
para Labores

Gran surtido y especialidad en
hilaturas de la casa FABRÁ y COATS

Calle de Valencia, 14

BENIMACLET

Confección para Señoras y Caballeros

Inocencio Sarrión

— SASTRE —

Si quiere Vd. vestir con elegancia y economía acuda sin demora a Asensiet

Hechuras traje lana, para caballero; con		
chaleco	100	Ptas.
Hechuras pantalón lana.	20	»
» » hilo.	15	»

Calle Valencia, 10, 1.º-BENIMACLET

Bar "La Alcublana"

RICARDO MUÑOZ

Vinos y Licores
de todas mar-
cas, vermouths y
aperitivos de
todas clases :-

Visite este Bar
y se convencerá

Calle de Valencia, 2
BENIMACLET

Tienda de Comestibles

MANUEL GARCIA

Gran surtido
en conservas y
licores de to-
das clases :- :-

Variedad en
artículos del ramo

Calle de Valencia, 9
BENIMACLET

Comisión de la Falla

Presidente:

Pascual Monzó Duz

Vice:

José Esteve Monserrat

Hermelando Estellés Cortina

Secretario:

Salvador Martínez Madrid

Vice:

Vicente Micó Gasó

Carlos Duz Martínez

Manuel Marco Puchol

José Almenar Bayarri

Tesorero:

Victoriano Duz Martínez

Contador:

Rosendo Pérez Sanja

Comisión de Festejos

Presidente:

Francisco Duz Eserich

Vice:

Emilio Tello Ortiz

Secretario:

Manuel Marco Mascarell

Vice:

Manuel Calás Cabo

Salvador Andreu Cabrera

José Taberner Viñas

Hermelando Estellés Cuñ

Esteban Castro Folch

Enrique Belenguer Giner

Salvador Chancosa Donderis

José López Sancho

Pascual López Cuenca

José Peyró Roger

Juan Arqués Blancs

Autor del llibret

Carles Salvadó

1943

El per què de la Falla

Jo no sé si està ben fet
el que ha fet el veïnat
però està molt ben pensat
plantar en Benimaclet
açò que ja està plantat.

I no és res més que una falla
de satírica intenció
criticant això i allò
que tot el món sap i calla
o diu en veu de pregó.

El barri tan ben posat
al costat de la Ciutat
vora el Mestalla i Vivers
vostés voran, cavallers,
que està molt abandonat.

I com és barri castís
i valencià cent per cent
que plantara era precis
un cadafalc ple d'encís
irònic i contundent.

I interpretant la intenció
de veïns i de veïnes
se formà la Comissió:
persones formals i fines
o el que és igual, gent de tro,

de bon gust i de rialles.
Alegres com cascavells
en les coses de les falles.
ni són joves ni són vells,
ni són draps, ni borumballes.

I posats a organisar
igualment fan un sopar
que trauen, d'on hi ha, diners
per a una falla plantar
que pique com a vespers.

I eixe és el cas, que un bon dia
traent els drapets al sol
miraren cap a la via
i el tema als dits se'n venia
com pot vore qualsevol.

I de dia hagué de ser
perquè tenim el costum
de no tindre pel carrer
de nit una mala llum
elèctrica, ni un quinquar.

I així és com l'atrevit
que ix de casa en ser de nit
va pels carrers a palpons,
no pot girar els cantons
i entropesa tót seguit...

en algun enamorat
poc o molt desahogat
que sabent de què se trata
li fa festes a una gata
perquè ell està fet un gat.

Però tornem a la falla
en el permís de vostés.
La Comissió mira i calla
i l'únic que clava i talla
és l'artista Joan Arqués.

La Falla

Si vol fer-se una paella
en mig de l'Horta tan bella
agafe vosté el trenet
junt en la seua parella
i vinga a Benimaclet.

Als tres minuts de trajecte
ja s'ha acabat el camí
—un tros corbat i atre recte—
i el projecte es porta a efecte
de vindre a dinar ací.

Baixarà en l'Apeadero
que és casi l'apea-duro;
viatge car sense pero
que neteja el monedero
i embruta l'asiento duro.

Allò primer que vorà
és una hermosa garita
artística i aseà
de rajola arrebosà
i del color de la pita

que està en el pas a nivell
on potser hi ha un sol perill
que és el deixar-te la pell,
la pell de pobre conill
i rebentar-te el ventrell.

Si fa sol ben bé el pots pendre.
No hi ha toldo, ni visera,
marquesina, ni arbre tendre
i això te farà compendre
si crema la solanera.

Pues aguarda si fa vent
d'eixe que alça polseguina!
Els ulls se fan de repent
plens de terra i ben coent
i rojos com la sanguina.

Però si plou, per distraure
la vinguda del trenet,
veges si podries haure
un arremulló complet
o si no... la deixes caure.

Quan s'acosta el camió
de l'elèctrica tracció
de segur que has de notar
que estàs prop d'un campanar
que fa el toc de l'oració.

I este és un tràgic moment
perquè veus que molta gent
pels carrers troteja o vola,
taconeja i trenca sola,
trau la llengua i va corrent.

Quan els diners a la mà
a comprar el billet va
—cavallers, bona l'hem feta!—
la dóna que està empleà
ja ha tancat la finestreta.

I veus el cotxe partir
i tu te quedes plantat
i no saps si malair
el trenet que s'ha escapat
o el de casa haver d'eixir.

I te la tires a pata
cap a València o el Grau
en este sol que ara mata
més aborrit que una rata
que l'han pillat en el cau.

Les basses, si és que ha plogut,
no te deixen arrimar
al finestró, per comprar
el billetet que has volgut,
fent un esforç, alcançar.

És menester d' unes crosses
com les que se fan els xics,
tan els pobres com els rics;
però potser que et destroces
si no t'ajuden amics.

Si és per la nit, això aterra;
t'has de ficar en el fang.
Tan fàcil que és tirar terra
i fer allí un poc de banc
tapant clots i evitant guerra.

Les campanes que te dia
i que sé que bé has oït
donant-te casi alegria,
que les oïres de nit
és lo que m'alegraria.

Perquè si dormir intenten
els veïns, el tam-tam-tam
ho fa impossible, caram!
i jo no sé si no senten
fins els sords, este reclam.

Pel matí de ralla es passa
pues que a les cinc del matí
ja fa faena la maça;
pega fort i en tanta traça
que és per a pedre el juí.

Hi ha qui ha perdut el cervell
i a Jesús ja l'han portat
per eixe ditxós martell
que pega tan fort, redell!
que en ser vell, l'ha transtornat.

Abans d'instal·lar el mall
i la campana, era el gall
el nostre despertador
que sense fer cap estrall
et despertava en dolçor.

La nit retirava veles,
s'apagaven les estrelles
i un agut quiriquí
dels pollastres era qui
dia: —Fora son! Desveles!

Era pètic i hermós;
un despertador graciós
i si és que en ell t'enfadaves
un dia el coll li tallaves
i a la paella en arròs.

Però avui que és tot ferralla
te desperta el mall que malla
i el cap te torna un capsot.

Per la teua mala sort
te plantem ara en la falla.

* * *

Quantes coses te diria,
bon amic, en este dia
si no em fera massa llarc
i no fóra un poc amarg
tot allò que et contaria.

D'entre totes les històries
sols vullc que m'escoltes bé
açò que te contaré
i no té moltes cabòries,
com voràs, ni mala fe.

Una dona grossa i lletja
que embutit estraperleja
s'estava en l'Apea-duro
i va tindre un fort apuro
tant, que va i me se mareja.

Com ací no hi ha excusat
per a cap necessitat
va la dona i s'espatarra
i solta una... ¡botifarra!
o bé un rastre ben lligat.

Ella s'adona del fet
i el públic posant-se inquiet
comença a dir-li piropos
i uns xics que eren molt guilopos
van i estiren el rastret

i de les faldes unflades
ixen pernils, sobrassades,
lllandes d'oli, sacs d'arròs,
llonganisses, carns salades,
un xorís i un alicòs.

La dona casi es desmaia
pues li agafa un patatús.
Corrent anà a l'autobús
i fugí cap a Alboràia
abandonant son abús.

I per certificar el cas
en la falla te voràs
dona, estraperio i xicalla
i un públic ni molt ni escàs
que esclafix tot en rialla.

* * *

Qué li passà al so Pepet?
De contar és este fet
que no fa gràcia a ningú
però no és inoportú
posar-lo ací en el llibret.

Pues senyor, com ja sabia,
per a anar-se'n a regar
només se fera de dia
el rellonge va posar
al capsal d'on ell dormia.

Es va gitar molt tranquil
i per a trencar el fil
de la son li donà corda
perquè té un timbre que ensorda
i resalta entre deu mil.

Com s'adormí el so Pepet!
Roncava com un porquet
fent el carranc i el flautí
cara al trespol i quietet.
Més que els algeps s'adormí!

Quan de repent, si senyor,
salta pel despertador
que la campana repica
i una gaiatà li fica
en tota ràbia i furor.

I després que està trencat
veu que qui l'ha despertat
no és el despertador d'ell
si no el malaït martell
que té allí en el veïnat.

I que com ja són les cinc
i el tren roda, fa un Tinc! Tinc!
que es clava com un taladre.
—Xe, m'has fet pegar mal brinc!
Calla! De son eres lladre!

I asomant-se al seu balcó
en camiseta i barret
per a protestar d'allò
un farol roig molt guasó
li fea, en burla, l'ullet.

El Pardalero

Per eixe pelsós camí
quantes voltes vingué aci
aquell simpàtic fadri,
el Pardalero.

Panitoros pentinats,
pantalons abotinats
i bigots molt ben poblats
i ample pavero.

En un sac tirat al coll,
mocador blanc al bascoll,
al front la grenya en penjoll
i un dolç somriure.

Uns graciosos pardalets
que compraven els xiquets
pregonava, baratets,
per poder viure.

Era un tipo molt castís,
era planot i era llis,
tan grandàs com infelís,
llengua de pebre.

Ampla esquena i ben plantat
mai no havia treballat
en treball massa pesat
i era alegre.

Vora d'ells van els xiquets
i per uns quants centimets
li compraven pardalets
de fang i plomes

que pregonava en un cant
que tenia un cert encant
de passodoble vibrant
fet per a bromes.

«Tres pardalets una aguileta
Sempre van en bicicleta.
Ploreu,
xiquets,
que pardalets
tindreu.»

El Pardalero era amic
dels xiquets i un cor de xic.
en son pit feia repic.
Tots l'estimàvem.

Ens omplia d'il·lusió
l'home que era un pobrissó
pués no tenia un sisó.
¡Com l'esperàvem!

Ell tenia la veu grossa,
el que es diu aiguarentosa,
que el fum i el beure destrosa,
beure cassalla.

Recordant el temps passat
que és millor si és alluntat,
Pardalero, t'hem plantat
en esta falla.

Els Fallers d'Honor

DON FRANCESC GINER

D'eixe «Centro Musical»
és el digne President.
(Una blanca té una fussa
i una negra té un mordent;
la Banda anà a totes bandes,
té corbates i llorers).

PEPITO DUZ

Encara que sóc menut
ja m'entusiasmen les falles.
Mon iaio me'n farà una
de cartó i de borumballes.

DON VICENT PEREZ

—¿De la Junta de la Falla?
no ho sé bé en este moment.
—Qué cavila o qué barrunta?
Jo li ho diré si és que calla
perquè sé que és de l'Ajunta...
ment.

DON VICENT ZARAGOZA

El va avisar una dona
que anava de part.
—De qui?—
va preguntar fent el serio.
—Pues de part... del meu marit!

DON PAU VENTINILLA

Sense pensar-s'heu ni res,
li va eixir la loteria.
I ara Pablito diu sempre:
—Pa-que-te-rias.

DON RAMON LLISO

Ben vestit i ben menjat,
treballador i templat,
és molt home i és molt llis.
El saludem, és precis,
en tota formalitat.

DON M. GINER I DON A. GINER

(germans)

Tenen xapes i no gepes
i tableros i atres xapes.
Ai, si vos digueren Pepes!
Ai, bunyolà com t'escapes!

DON JOSEP MARCO

Si és de bronze, el marc és bo,
però és fluixet si és de xapa;
el marc que m'estime jo
o bé és d'or o bé és de plata.

DON RAFAEL CUENCA

És casat en Fina Trencó
el simpàtic metge Cuenca;
com celebra el Sant en casa
l'alegria no se trenca.

DON PACO ASENSI

Bon Alcalde i bon amic
tots els favors que pot, fa.
¿Necessites algo d'ell?
Si no és injust t'ho farà.

DON ENRIQUE GUASP

Delegat com és de F. E. T.
i de las J. O. N. S. tot ho apanya
sempre que siga en profit
d'Espanya.

DON JOSEP LILLO

És alegre i molt senzillo
(que vol dir humor i franc
i que no té res de pillo).
Viu asentat en un Banc.

DON JOSEP ALBERT

Per a què tots ho sapiau
la formaiitat li cau
ta rebé perquè és molt just.
Viu en santa pau i agust,
no vol guerra, sino pau.

DON CARLOS LILLO

És capàs de conquistar
per la seua simpatia
a mig món, sols en mirar...
en mirar l'ortxateria.

Els qui fan els ninots

A LOS FORASTEROS

Els dos Daniels (Ruiz i Roig).
Paco Esteve, el fill d'Arqués
i Vicentico Ruiz tenen
bona pasta de fallers.
Si del mestre artista saben
seguir camins i consells
podran plantar moltes falles
i guanyar glòria i diners.
(I jo que ho veja, com dia
el cego dels numerets).

El Poeta

Com l'autor d'este llibret
d'escriure en vers ja està fart
és molt just que en tindre'l fet
faça punt... un punt i apart.
I que firme el document
i que es torque la suor
en arribar el moment
del salvador.

Benimaclet, març, 1943.

A LOS FORASTEROS

El motivo de esta falla es el poner de manifiesto el estado actual del paso a nivel que existe a la entrada de Benimaclet, así como se viene desde la ciudad de Valencia y, precisamente, en un extremo de la calle más importante de la barriada.

En él hay un Apeadero y, por tanto, una taquilla para la expedición del billete para los pasajeros, y habiendo desaparecido el antiguo guardavías, este servicio es, actualmente, automático con unos timbres eléctricos y unos faroles de color que avisan a los viandantes la proximidad de los trenes eléctricos al Apeadero.

Parece ser que los timbres molestan al vecindario, sobre todo en las primeras horas del día. Con esto y la falta de una marquesina que resguarde a los viajeros del sol y de la lluvia, ya tenemos el asunto de esta falla, la cual aún se ve extendida a poner de manifiesto los desaprensivos que hacen estraperlo, representados en una mujer gruesa a la cual se le caen unas morcillas que recogen unos chicos.

Se ve también un labrador, que habiendo puesto su despertador a la cabecera de

Su cámara para levantarse a su debido tiempo para ir a regar, queda despertado antes de la hora que él quería por haber funcionado los timbres eléctricos y automáticos del paso a nivel.

Como complemento de la falla se ve uno de los personajes populares de Valencia de primeros del siglo, «El Pardalero», como así se llamaba él mismo, y que aquí se le representa rodeado de chiquillos a los que ofrece su mercancía: unos pajaritos de barro adornados con plumas de colores.

Era un tipo popular muy famoso y que la Comisión, en memoria de este personaje desaparecido, ha creído convenientemente ponerlo en la falla como se ha hecho otras veces con otros tipos populares parecidos.

LA COMISION

Bar F. Balanzá

¿No me conoce?

Visíteme y no dejará de ser cliente

Café exprés super - Licores de todas marcas - Café con leche y chocolate - Gran variedad de aperitivos al día - Servicio esmerado
¡PROBAR ES ACERTAR!

Calle de Benimaclet, 1-BENIMACLET

DROGUERIA
Y PERFUMERIA

Joaquín Gómez

Calle de Benimaclet, 1
BENIMACLET

**¿Tiene V. poco dinero...
para comprarse un traje?**

Comprendiéndolo así, los
trajes que anunciábamos a
medida por 250 pesetas, los
hemos rebajado a 200

Hechuras traje lana, clase 1.ª. 90 ptas.

» » » especial . 75 »

» pantalón, a 15 y 20 pesetas

Informaremos sin ningún compromiso
sobre precios de hechuras más eco-
nómicos para trajes de uso corriente

Muy pronto gran surtido de Pañería
Novedades de la próxima temporada

¡¡NADA DE CHANCAS!!

S. Molina Molino

SASTRE

C. Valencia, 36, 1.ª **BENIMACLET**

7 CS Benim